

Dolenjske Novice.

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je za celo l gld., za pol leta 50 kr. — Naročnino sprejema 1. Krajec v Novem mestu, dopise pa uredništvo.

Kdor želi kako oznanilo v „Dolenjske Novice“ natisniti dati, plača za dvostopno petit-vrsto 8 kr. za enkrat, dvakrat 12 kr., trikrat 15 kr.

Gospodarske stvari.

Kaj važna dela v cepljenih vinogradih na jesen pred zimo.

Mlade, šele jedno ali dveletne zasaditve novih vinogradov, katere so bile izvršene s pomočjo na suho cepljenih trt, trpé lahko v zimskem času močno, da, one se lahko posuše vsaj deloma. Posuše se pa lahko iz dvojnega vzroka. Prič, ali vsled pozebljenja, drugič pa vsled tega, ker niso bili cepiči k podlogi popolnoma priraščeni. Pri takih trtah je kaj mogoče namreč to, da zaide med cepič in podlogo v zimskem času voda, bodisi dežnica ali snežnica; ta voda utegne zmrzniti, in naj jo bode še tako malo, zadostuje, da nastali led cepič od podloge odtrga in na spomlad je cepič suh. Obema nezgodama se pride kaj lahko v okom in to prosto s tem, da se take trte tik pred nastopom zime ogrene (obsuje) z zemljo ravno tako, kakor se krompir ali pa kuruza obsiplje. Pri obsipanju zadostuje, da pride le 3 do 4 cepičevih očes pod zemljo, ona ne pozebejo več. Tako

obsipanje ali ogrnenje trt z zemljo zabrani pa tudi odtrganje slabo priraščenih cepičev od podlog, in mogoče je, da se v nekoliko letih toliko zarastejo, da dajo še dobre trte. V obče naj bode pa vsakemu, kdor na suho cepljene trte sadi, strogo pravilo, da takih trt, katerih cepič ni popolnoma priraščen, kakor pravimo popolnoma zalit k podlogi, nikakor ne sadi. Čemu nek take trte saditi, ko vendar, kakor skušnja to do dobrega spričuje, večinoma v prav malo letih iz vinograda zopet zginejo.

Toraj nihče naj ne opusti, mlade, šele jedno ali dve leti na stalnem mestu rastoče trte pred zimo sè zemljo ogrniti. Po gotovih vinorodnih krajih, osobito po Ogrskem in Nemškem, vse trte vsako leto pred zimo sè zemljo obsujejo, oziroma v zemljo popolnoma zakopljejo. Zakaj bi se to toraj pri nas pri prilično majhni množini trt ne izvršilo, ko je vendar neobhodno potrebno.

Drugo kaj važno delo na jesen pred zimo je to, da se letošnje, na zeleno cepljene trte, še letos pogrubajo. Skušnja uči zopet, da take požlaht-

PODLISTEK.

Na gori Rigi.

(Resnična dogodba.)

Rigi imenuje se veliko gorovje v švicarski deželi. Vzdiguje se polagoma, in sicer so ob vznožju vrtovi, višje travniki, nad travniki hoste in konečno planine, na kterih se do 4.000 glav govedi pase in se kacih 150 pastirskih koč nahaja. Najvišja v temu gorovju je velika ravan, ktera se Rigi-Kulm imenuje in meri 1800 metrov nad morsko gladino. S te lepo s travo obraščene ravani uživa se krasen razgled po vsej švicarski gorati deželi. Vsako poletje zahaja na to gorovje nad šestdeset tisoč tujcev; ni čuda torej, da so podjetni ljudje na ta gorovja z velikanskimi stroški že več gorskih železnic napravili, po kterih se kaj složno gori pripelje. Nahaja se gori tudi mnogo bogatih lepih gostilnic, kterih prvo so že leta 1848 zidali. V jedni teh gostilnic bilo je zvečer kaj

živahno življenje; goste je ogrevalo zavžito veselje v prirodi in dobrodejna toplota v sobi. Pripovedovali so si, po kterih gorah so že lazili, kaj tu in kaj tam zanimivega doživeli, povpraševali se o tem in onem. Starec s črno čepico na osiveli glavi, sedé na koncu dolge mize, vedel je mnogo povedati, vse pojasniti, ker mu je bila vsa pokrajina od otročjih let znana. Tujci so bili zvedavi in ker je vse tako zanimivo znal pripovedovati, vpraša ga neki tujec, ve li kaj povedati o tistem udoru, kjer se je bila pred mnogimi leti gora utrgala in dolino zasula. — „Kdo bi to bolje vedel, ko jaz!“ Tujci pa vsi utihnejo, ko začne starec pripovedovati.

„Bilo je leta 1806. Bil sem takrat enajst let star, čil in brzonog, kosal bi se bil z divjimi kozami in nobenega prepada se nisem vstrašil, če sem ugledal lepo cvetlico, s ktero bi vstregel Jelici, moji najljubši tovaršici mej otroci. Oh, uboga Jelica! — — Ljubil sem gore. — Rad sem spremljal potovalce, kajti takrat je bilo malo vodnikov. Spremljal sem jih iz Zlatega polja, moje

nitve, ako se jih čez zimo v zraku pusti, prav rade pozebejo, tako, da se na spomlad nima kaj grubati. Vse grubanice treba je pa tudi sè zemljo ogrniti, to ravno tako, kakor je bilo to že ravno popred povedano.

Ako pa takih požlahtnitev na jesen pogrubati nikakor mogoče ni, bodisi iz kakega vzroka koli, potem naj jih pa vsak vsaj na zemljo položi, tako, da pridejo pod sneg. Da, kaj svetovati je, na zemljo položene požlahtnitve tudi nekoliko sè zemljo zasuti.

Gledé grubanja na zeleno cepljenih trt, opaziti moramo še nekaj. V dosti krajih po Dolenjskem, osobito na Belokranjskem, bilo je pred nastopom trtne uši grubanje v navadi, pri katerem se je le jedno ali več mladik sredno stare trte v podobi kambe v zemljo zagrubalo, staro trto pa sicer na miru stati pustilo. No, semtertje se lahko vidi, da tudi na zeleno cepljene trte še tako grubajo. Tako grubanje je odločno za zavreči. Ne le cepljena mladika marveč cela trta mora v zemljo. Tako grubanje ustrezljivo je k večem tedaj, ako se misli na zeleno cepljene mladike v ta namen zagrubati, da se zadobi ukoreničene cepljene trte, za jih v sledečem letu zopet izkopati ter na stalno mesto presaditi. Odkritosrčno pa naj povemo, da take sajenice dosti vredne niso in bi jih nikomur ne priporočali. In zakaj ne? Zato, ker imajo one le tako zvane stranske korenine na sebi, katere v globokost rasti nočejo in katere vsled tega dolgotrajnih trt dati ne morejo. Vsaka cepljena trta imeti mora na spodnjem koncu prav močne, kakor pravimo, kronine ali srčne korenine, drugači je za nič.

Kaj je novega po avstrijskem cesarstvu?

Grof Badeni še ostane ministerski predsednik.

Cesar ni hotel sprejeti njegove ostavke. Cesar je tudi prepovedal vsako kazensko postopanje proti njemu in proti deležnikom dvoboja. Badeni se je spravil tudi s cerkvijo — zaradi dvoboja je postal namreč izobčen. Pa ali je s tem že popravil tudi vse pohujšanje, ki ga je dal katoličanom?

V **državnem zboru** so se obravnavali nujni predlogi glede podpor, po ujmah poškodovanim pokrajinam. Naš poslanec dr. Krek je stavil nujen predlog glede preskrbovanja delavskih stanov v starosti in onemoglosti, pa predlog za zvišanje plače diurnistom. Finančni minister je predložil **državni proračun za leto 1898**. Skupni proračun potrebščine za leto 1898 znaša 715,920 827 gld. Dohodki pa so proračunani na 719,900,282 gld. Ker za sedaj brez nagodbe z Ogersko ni mogoče vpeljati konsumnega davka od žganja, piva in sladkorja, hoče vlada redne višje stroške pokriti s prevoznim davkom na železnicah. In sicer hoče zvišati tarife pri blagu za 5 in pri osebnem prometu za 12 odstotkov. Zvišati hoče tudi sladkorni davek za 6 gld.

Desnica v državnem zboru je v nevarnosti, da razpade. Baron Dipauli in tovariši — člani nemške katoliške skupine — so predlagali, naj se izvoli odsek 36 članov in se mu da naročilo, da predloži v svrhu odprave jezikovnih naredb za Češko in Moravsko zakon o jezikovnem vprašanju. Slovanski, zlasti Češki poslanci pa zelo nasprotujejo temu predlogu. Po našem mnenju pa Dipaulijev predlog nič ne škoduje Slovanom, saj

rojstne vasi, kjer so imeli oče hišo in kmetijo, na goro Rigi, kamor takrat še ni bilo potov napravljenih. Drugi dan septembra je bilo, ko pride nek tujec do domače vasi in me je najel za vodnika. Oj, kako sem bil vesel. Oblekli so mi lepo belo strajco, dali zeleno bisago na hrbet in klobuk z velikimi krajevci. Tako opravljen, klical sem starišem in malim sestricam: Z Bogom! Z Bogom! „Dobro se obnašaj!“ mi zakličejo oče; mati pa me poljubijo in prekrižajo ter pravijo: „Ne hodi prekasno domov. — Z Bogom!“ Tako odkorakam s tujcem; mati pa še pred hišo postojajo, in me od daleč še, z belim predpasnikom mahaje, pozdravljajo.

Krasno jasno jutro je bilo. Za poltretjo uro dospeli smo do samostana Marije Snežnice. Kakor zveden vodnik, hotel sem tujcu ravno zgodovino tega samostana pripovedovati, kar strahu umolknem. Zaslišala sva namreč čudno gromeče bobnenje. Ogledujeva okrog, nebo je bilo lepo jasno, kaj mora to biti? Ničesar ne moreva opaziti, ker ta kraj je ves od višjih hribov obdan. Tujec si hribe

ogleduje, a ker nikakor nič zapaziti ne more, pravi: „Idiva dalje,“ ter jo prav urno ubere. Jaz tik njega hitim z njim in v eni uri sva prišla na Kulm. Tukaj se je moj gospod drugemu tujcu pridružil ter mene odpravil. Ko se nekoliko odpočijem, podal sem se proti domu. Ko se bližam zopet samostanu Marije Snežnice in že cerkveno streho ugledam, že zopet slišim ono grozno bobnenje kakor zjutraj, pa le še močnejše in trajnejše. Nakrat pa nastane tresoče pokanje in močno šumenje, kakoršnemu ne vem primere. — Nebo se zatemni — strah, ki me je prvi trenutek omamil, me požene v beg, — splašen letim proti samostanskim vratom, pri katerih pa tudi menihi zbegani ven prilete. Tema vedno hujša, gromenje, tulenje, — omamljen oklenem se meniha in skrijem obraz v njegovo obleko. — To je trajalo menda nekaj minut, potem vse utihne. Pogledam — zrak je bil čist, nebo jasno, — menihi so se prekriževali: Bog in svet božji križ, to je udor, gora se je utrgala, Marija pomagaj! Nepopisni strah se me loti, žene me s

bi uredil končno jezikovno vprašanje, odpravil divji narodnostni boj in manjšini n. pr. Slovencem v nekaterih krajih tako koristil.

Kaj je novega po širokem svetu?

Grško ministerstvo, ki bi bilo najbrže delalo velike sitnosti kralju in ljudstvu pri končnem sklepanju o grško turški mirovni pogodbi, je moralo odstopiti. Novo ministerstvo je treznejše, zna računati z dejanskimi žalostnimi potrebščinami grškega naroda, ki si pač ne želi več vojske, ampak miru. Upamo, da se bo kmalu odobrila pogodba s Turčijo.

Italijansko Rudinijevo ministerstvo, o katerem se je doslej glasilo, da je trezno in „zmerno.“ nikakor ne zasluži tega imena. Rudini, ministerski predsednik, je ukazal gornje-italijanskim oblastvom, da morajo s katoliškimi društvi ravno tako postopati, kakor s socijalskimi in anarhiškimi, to se pravi, morajo jih zatirati. Katoliška društva primerjati z anarhiškimi — to more odločno protikatoliška, brezverska vlada, „zmerna“ ne. Žalostno za katoličane!

Na **Španskem** so tudi dobili novo ministerstvo. Prvo njegovo delo je bilo, da je odpoklicalo generalnega guvernerja na Kubi generala Weyler-ja. Za njegovega naslednika je imenovan maršal Blanco. Pod njegovim vodstvom se bodo menda izvršile že davno obljubljene preosnove za Kubo.

Katoličanom v Rusiji se je izpolnila zopet jedna iskrena želja. Car Nikolaj je namreč ukazal, da se več ne smejo siliti katoliški učenci k obisku pravoslavne službe božje. Tudi molitev v šoli se mora odpraviti po obredu vseh veropovedanj.

hribov, žene me domov. Menihi so me spremljali, da bi videli, kaj se je zgodilo. Ko pridemo mimo zadnjih gorskih pečin na laz, domačega kraja več videli nismo, ne spoznali. Čudno smo se gledali in neverjetno se nam je zdelo, da bi ta razdrapana pustina bila domača dolinica, ktero smo v duhu pred seboj še zeleno in mikavno lepo videli. Z gore Konjek utrgala se je nad 300 metrov dolga plast ter s tistim groznim šumom in silovitim pokanjem in gromenjem drdral v našo lepo dolinico, pokril tri pastirske vasice ter našo lepo vas Zlato polje z očetovo domačijo in vsemi njenimi prebivalci. Zasulo je tudi Lovrencevo jezero s tako silo, da je voda nad cerkveni stolp pljusnila. — Vse kar je gibalo in dihlo, zagrmeno je tam pod groznimi skalami; moji ljubi stariši, moje male sestrice in Jelica, s ktero sva zjutraj na paši še lepo prepevala, vsi so pokopani. Ni mi ostal ni jeden sorodnik, prav nič od očetove imovine, ostal sem sam na svetu.“

Piše se nam:

Iz Suhora. — Dne 30. septembra je prišel na Suhor preč. gospod administrator Jakob Pavlovčič. Sprejeli smo ga kolikor mogoče dostojno. Vihrale so zastave, topiči so pokali na bližnjem hribcu, glasilo se je lepo vbrano zvonjenje. Ko se gospod v spremstvu dveh preč. gospodov patrov iz Novega mesta pripelje do šole, izstopijo vsi trije gospodje iz voza, g. učitelj pozdravi g. administratorja v imenu županstva, mala učenka pa v imenu šolske mladine. Gospod se prav laskavo zahvali za lepi sprejem. Potem se podamo s šolsko mladino z zastavo in z zbranimi farani v cerkev, kjer je nam dal gospod blagoslov s presvetim rešnjim Telesom.

Gospodu dopisniku se lepo zahvaljujem za častitko, izraženo v „Slovenca“ št. 221. Je pa tudi resnična, kajti g. administrator je že pri prvem nastopu pokazal svojo izvanredno ljubeznjivost ter si pridobil splošno simpatijo. Bog daj, da bi kmalu postal naš pravi župnik, in kot tacega naj ga nam Bog ohrani in živi mnogo let v zdravju in zadovoljnosti na prijaznem Suhoru. Ravno ta dan smo se pa tudi poslovili od bivšega prečastitega g. administratorja Fran Sturma. Opravljal je svojo službo na Suhoru štiri mesece z največjo pridnostjo in natančnostjo, bil do vsakega priazen in ljubeznjiv, tako, da smo se prav težko ločili. Bog ga živi!

Iz Metlike. — V zadnji štev. „Dol. Nov.“ nekdo piše, da volitev v pridobninsko komisijo jih je mnogo v nevoljo spravila, ker devet je voljenih takih, kateri nobenega davka ne plačujejo, ostali štirje so pa do sedaj le 18 gld. 52 kr. plačali. Dopisnik bi pač vedeti moral, da kateri nič davka ne plačuje, ne more voliti niti izvoljen biti, kakor le v V. kuriji, a člani, kateri so izvoljeni bili, plačajo pa obrtnega davka in pridobnine čez 130 gld., zemljiškega in hišnega davka kot posestniki pa do 200 gld., toraj niso brez davkov.

Gospod dopisnik in drugi z njim naj so hvaležni, da smo tako složno in soglasno volili, ker izvoljen je mož, kateri je in bo pravičen vsem, bodi mali obrtnik, krčmar ali trgovec. Dopisnik se je hudo motil, in

Tu starec umolkne, stara boleost za svojimi ljubimi ga prešine, da ne more dalje govoriti — „Kaj je bilo potem z Vami?“ prasha ga eden tujcev.

„Dobri menihi vzeli so me k sebi; podučevali in odgojevali so me, meneč, da postanem tudi jaz menih, toda samostansko zidovje ni mi ugajalo; prostosti kmečkega stanu nisem mogel pozabiti, in otožno sem pogledaval v dolino, na mojo pokopano srečo. Čim večji sem postajal, tembolj mi je presedala samostanska samota. Udinjal sem se v dolini za hlapca. Omika in vednosti, za ktere se imam menihom zahvaliti, so mi prišle v prid; delal sem pridno, in za vse sem bil porabiti. Današnja vas Zlato polje stoji ravno nad prejšnjo vasjo. Videl sem, kako je hiša za hišo zopet nastala, in tudi staro blagostanje k hišam se je povrnilo. Priljubil se mi je rojstni kraj. Bogati sosed imel je krasno hčerko Katinko; rada sva se videla. Ker je moja rodovino poznal, posodil

sicer v obdavljenju, kakor tudi v tem, ker je mislil, da bo vseh onih 12 voljenih mož sedelo v pridobninski komisiji. To ga je v nevoljo spravilo.

Hočemo pa, kakor zdaj, vsigdar in vselej složno postopati, pa ne zaradi časti ali koristoljubja, ampak za korist in blagor svojega bližnjega.

Iz Metlike. — Neznani lopovi so v noči od 12. do 13. t. m. vlomili v štiri hiše ter pokradli obleko, obutal, perilo — sploh vse, kar jim je pod roke prišlo. Dninarju Jože Govedniku kakor tudi njegovi ženi in hčeri so pobrali vso obleko, tako da v nedeljo še k sv. maši ne bodo mogli iti. Drugemu vzeli so poleg obleke tudi sukna za deset goldinarjev vrednosti; Jakob Ivanetičovem sinu in ženi zopet vso obleko ter 7 gld. denarja.

S tem nezadovoljni, odprli so siloma še pet vinskih hramov; v štirih so vrata s koli odtrgali, v enem pa zid predri, kjer so notri shranjeno grozdje pozobali, pobrali pernice iz postelje, perje pa v vinograd stresli. Radi bi prišli tudi v klet, ali ker so bila močna vrata ter z velikimi zagodbami podprta, se jim ni posrečilo, vsled česar so potem vse prevrnili. V enem drugem hramu so celo gostijo imeli ter odnesli na njivo, kjer je ajda zdeta, sodček hruškovca, katerega so tam pili, kajti našlo se je tam kupico, škaf, barile in v sodčku še nekaj mošta, katere reči so vse tam ležati pustili. V petem hramu, v katerem so vse prebrnili, vzeli so puško ter jo prebili. Plug znesli so ven, pa najbrže jim je bil preneroden, ker so ga pustili. Koso so tako polomili, da zgleda kakor kakov bajonet, in ker so od dveh bran vrvi porezali, sodi se lahko, da so tam gotovo ukradenko obleko zvezali.

Obče mnenje je, da jih je moglo veliko biti, ker je v eni noči toliko storjenega bilo. Že ob polnoči je prišel Ivanetič žandarmerijo klicat, katera je takoj jih šla lovit, toda brez uspeha, lopovi so gotovo takrat v hramih bili.

Naj bo že kdor hoče, brez znanega vodnika niso, ker v kratkem je že v več hišah pokradeno, v eni meso, v drugi mast, v tretji zopet obleka.

Ako bo tako, moral bo vsaki pred svojo hišo stražiti, da bo svojega imetja varen. Treba bi bilo več psov čuvajev, ali kaj, ako si ga dobim in gre z

mi je svoto denarja. Česar sem se lotil, se mi je posrečilo. Sèzidal sem si domačijo prav nad očetovo hišo. Z neumorno pridnostjo in trdim delom pridobil sem si toliko, da sem posojeni denar vrnil. Dobil sem Katinko za ženo in tako postal trden gospodar.

Vstal je, se poslušalcem prijazno priklonil ter se odpravljal proti domu. Dospevši k vratom, postane, ter k družini obrnjen reče: „Dobro se obnašaj!“ bile so zadnje besede očetove in „Ne hodi kasno domov, z Bogom“, besede moje ljube matere. To mi je bilo geslo v mojem življenju. Vedno sem pridno gospodaril in nikdar dolgo z doma ne ostajal. In če se me je kedaj kaka neumna trma lotila, spomnil sem se lepih nauk, katere so mi dobri menihi v srce vcepili, in tako me je Bog varoval.“

Prizidignivši črno čepico z osivele glave, se prikloni ter zapusti dvorano.

menoj na polje, mi ga lovski čuvaj ustrelil, kakor tudi vsako mačko, katero zunaj dobi. O tem bomo še kaj več pisali.

Prosili bi slavni občinski zastop, naj vendar že enkrat svoj zastareli policijski red preustroji in pazi, koga v občino sprejme in kdo v občini stanuje, da bomo svoje imetje v varnosti imeli.

Domače vesti.

(Prihodnja številka) „Dol. Novic“ izhajala bode radi praznika Vseh svetnikov že v soboto 30. t. m.

(Imenovanje.) Gospod inženier Hrasky, oni deželni inženier, ki je napravil načrte za prihodnji novomeški vodovod, imenovan je profesorjem hydrotehnike na tehnični visoki šoli v Pragi.

(† Umrl) je v Črnomlju vpokojen dekan in častni kanonik tržaški gospod Jakob Stariha, zlato-mašnik, vitez Franc-Jozefovega reda. Rojen je bil v Črnomlju leta 1813. Naj v miru počiva!

(† Gospica Ana Šuklje), najstarejša sestra našega poslanca in dvornega svetnika gosp. Šukljeja, je umrla 1. oktobra v Ljubljani v starosti 57 let. Naj v miru počiva!

(Lep uspeh pravilnega dela.) Na veliko manjšem prostoru kakor je leta 1886 deželna vinarska, sadjarska in poljedelska šola na Grmu v nakupljenem vinogradu v Cerovcih pri Smoleni vasi le 1 (reci jedno) vedro ničvrednega vina pridelala, pridelala je letos že 65 hektolitrov prav dobrega vina, in 10 hektolitrov že iz odbranega gnjilega grozdja. Pripomniti pa je, da je prevagljiva množina tega vina še na starih necepljenih trtah zrastle, katere vsled posebno pozornega obdelovanja od leta do leta boljši raste, boljši rode. Velik del novega vinograda pa še niti ne rodi. To je pač lep dokaz, koliko da izdà razumno in pravilno delo, spojeno s potrebno marljivostjo in potrebnim potroškom, brez katerega se dandanes v vinarstvu nič doseči ne da.

(V bolnišnico Usmilj. bratov v Kandiji pri Novem mestu) se je sprejelo meseca septembra 56 bolnikov, koncem avgusta jih je ostalo 31, skupaj 87, od teh se jih je ozdravilo 41, zboljšalo 13, neozdravljen bil je 1, umrl ni nobeden in v oskrbovanji jih je ostalo 32. Oskrbovalnih dni se je nabralo tekom preteklega meseca 971.

(Mestna hranilnica v Novem mestu) je v seji upravnega odbora dné 1. oktobra t. l. sklenila, da bode plačevala rentni davek iz svojega premoženja, ga potemtakem ne bode odtegovala vlagateljem, tako da bodo isti od svojih vlog tudi v bodoče kakor do sedaj dobivali polne 4% obresti.

(Kmetijski poduk.) V nedeljo 10. t. m. je bil kmetijski poduk v Št. Petru, kjer sta gg. Gombač in Rohrmann poučevala navzoče gospodarje o kletarstvu, pridelovanji krme in prešičji reji. Istega dné je govoril g. Skale na Čatežu o zboljšanju govedoreje in prešičjereje. Enaki poduk bo v nedeljo 17. t. m. v Ambrusu in zopet v Čatežu, kjer se bo poučevalo o novem vinogradarstvu in pridelovanju krme. Dnó 24. t. m. bo kmetijski poduk v Črnomlju in dné 31. t. m. pa v Št. Jerneju.

(Kmetijska podružnica) v Novem mestu hoče oddati nekaj berkširskih mrjaščekov v rejo in sicer s tem namenom, da se to plemo poskusi, ali bo pripravno za zboljšanje domačega plemena ali ne. Kdor želi dobiti takega mrjaščka brezplačno v rejo, naj se prej ko mogoče oglasi pri podružnici.

(Novomeški občinski zastop) je v predzadnji svoji seji naročil posebnemu odseku, naj poizveduje, koliko stanovanj bi se dalo v mestu dobiti. V svoji poslednji seji pa je sklenil, da glede tega, da opomore veliki zadregi, ki bi nastala zaradi pomanjkanja stanovanj in glede tega, da ni dobiti zasebnika, ki bi hotel zidati, da stavi občina na svoje stroške hišo za stanovanja. Prostor se ima še določiti.

(Jernej Kopitar.) Minoli torek 10. oktobra so pripeljali iz Dunaja v Ljubljano zemske ostanke moža visoke učenosti in neutrudljive delavnosti, ostanke bivšega dvornega svetnika Jernej Kopitarja. Ob istem času pa so tudi pripeljali iz Dunaja v Belgrad truplo Vuk-a Stefanoviča Karadžiča. — Kopitar, rojen v Repnjah na Gorenjskem, je šel že leta 1808. na Dunaj, kjer je po dokončanih študijah polagoma došel do visoke službe v dvorni knjižnici. Njegova posebna stroka učenosti bila je poznanje slovanskih jezikov. Pisal je učne knjige, in silno mnogo se je njemu zahvaliti, da je naš jezik došel do tiste sposobnosti, katera se mora od jezika omikanega in izobraženega naroda zahtevati. Ves tedanjí učení svet ga je čislal in z njim občeval. Umrí je leta 1844 in bil pokopan na Dunaju na pokopališču sv. Marka. Srbski učenjak Vuk je tudi živel na Dunaju, ter ga je naš Kopitar v nemal za jezikovne vednosti in mu kazal potrebna pota. Srbi ga imajo v visokem spoštovanju. Ko je bilo razglašeno, da bo pokopališče sv. Marka na Dunaju opuščeno, sklenila je srbska vlada, da ga domu pripeljejo; v to pa njegova hči, visoko izobražena uduva Vukomanovič ni privolila. Ni se mogla ločiti od očetovega groba. Po njeni smrti l. 1894 so njo takoj domu prepeljali, določili pa, da se oče, učenjak Vuk, letos v Belgrad pripelje, kar se je ravno zdaj zgodilo. Vlada je odposlala najodličnejše zastopnike na Dunaj, da so truplo sprejeli ter domu spremljali. Za Kopitarja pa se je Slovenska matica čutila dolžna to storiti, ter je tudi za ves narod in pred vsem svetom častno to storila. Pri izkopavanju na Dunaju zbralo se je vse odlično in učeno dostojanstvo. Trupla so djali v bele kovinaste krste. Po dovršenem slovesnem cerkvenem blagoslovljenju govoril je g. dvorni svetnik Šuklje ob krsti in v izbranih besedah slavil zasluge ranjcih za oba bratska naroda. Tudi dunajski župan je imel lep govor. Od strani Srbov je govoril bivši srbski ministerski predsednik Novakovič in še drugi. Zapeli so pevci obeh narodnosti in potem v lepem sprevodu v zato odredjenih vozovih krsti na kolodvor peljali. Spremljevalci so se peljali s 60 fijakerji. V Ljubljani bilo je na kolodvoru vse slovesno prirejeno. Truplo blagoslovili so mil. gospod knezoškof ljubljanski. Spreveda so se udeležili vsi dostojanstveniki, odposlanstva iz dežele, tudi Novo mesto je bilo zastopano. Sprevod bil je najlepše vrste, in udeležba ogromna. Pomenljivo je to za narod, ki svoje može veleume tako časti ter si tako tudi pri drugih narodih zadobi spoštovanje, pripoznanje in veljavo.

(Tatovi) kradli so prošli teden v novomeški okolici po večih vaseh, tako n. pr. v Brusnicah, Valtí yasi, okoli Slatnika in na Drski, oddaljeni komaj četré ure od Mesta. Nekterim ondotnim prebivalcem pokradli so veliko obleke kakor tudi družih rečij, a vsem le v drugem koncu hiše, kjer so čutili, da nihče ne spi. Poznati je bilo, da so bosí na delo hodili, ker se je drugi dan na zidu še sled blatne noge poznal. Da ne bi jih kdo domačih pri tem poslu motil, privezali so rjuho čez vrata, prislonili kol, kluko pa zavezali. Soditi je, da jih sèstoji večá tolpa in to domačih ljudi,

ker so jim hiše tako poznate. Do sedaj jim niso še na sledu; žandarmerija prišla je par ciganov, pri katerih pa ni bilo nič sumljivega najti.

(Silno mrzlo) je nastopil mesec oktober. Časopisi so povedali, da je v okraju Reke zmrznilo enajst ljudi. Iz Ilirske Bistrice poročajo, da je 4. t. m. nastala tam taka burja z dežjem in snegom, da sta dva posestnika in en mladenič na potu iz gozda proti domu eno uro od vasi zmrznili. Poginil je tudi jeden konj in jedna krava.

(Cvetje jabolk in češpelj) smo dobili minoli teden na ogled, kar je vsekako redka prikazen. Tudi kresnico smo videli pred desetimi dnevi.

(Malo ozkotirno železnico) za vožnjo z lokomotivo, namerava napraviti knez Auersperg-ovo oskrbnístvo. Ista bi imela voziti les od parne žage na Rogu. Obstati bi imela le tako dolgo, dokler je kaj vožnje, to se pravi, dokler je dovolj lesa v ondotni hosti. Prošnja za potrebno dovolitev je že vložena.

(Vinska letina na Vipavskem,) koder ni toča pobila, se je letos dobro obnesla. Cena nam ni znana.

(Popravek.) Naprošeni smo, da popravimo poročilo o nesreči v Orehovcu v toliko, da oni ponesrečeni mož ni zlezel v sod, kjer je vrelo sprešano grozdje, ampak v sod, kjer je imel sadne tropine, katere je nameraval za žganje vporabiti, ter je hotel videti, če se plesnoba ne prijema.

(Slovensko pevsko društvo) s sedežem v Ptui naznanja, da se vrši glavni zbor v nedeljo dné 17. oktobra 1897 ob 1/2 4. uri popoldne v prostorih „Narodnega doma“ v Ptui, s sledečim vspeedom: 1. Pozdrav predsednika; 2. Poročilo tajnika, blagajnika in računskih preglednikov; 3. Volitev predsednika, odbora in računskih preglednikov; 4. Nasveti. Morebitni predlogi glede kraja prihodnje velike pevske slavnosti naj se blagovolijo naznaniti do 14. oktobra. Gospode poverjenike in dotične gospode kojim smo poslali nabiralne pole, prosimo, da nam iste z nabranimi doneski dpošljejo, v svrhu računskega sklepa za leto 1897, do 15. oktobra. Odbor.

Razne vesti.

* (Pogubonosni prstan.) Pred nekaj leti je bilo, ko je pri nekem zlatarju v Parizu kupoval nek gospod prstane. Bil je prijatelj starinskih stvari in si ogledoval ter primerjal tudi prav starošegne prstane in se je pri tej priliki v nek tak prstan vprasil. Kmaló po tem čuti gospod na roki bolečino, jela mu je otekati in vedno bolj je čutil bolečino po vsem truplu. Pošljejo po zdravnika, kateremu vse povedó, tudi od prstana. Spoznal je, da je bil to zastrupljen prstan. Zdravnik je namreč mnogo časa v Benetkah preživel in je vedel, da so tam napravljali tudi take prstane, ki imajo mali precepljeni trn, v precepi pa se nahaja strup. Delali so jih v to svrhu, da so prijaznim potom ljudi na drugi svet spravili. Podali so mu prijazno roko in zgubljen je bil. Čudovito pri tem je še to, da je strup čez več kakor sto let še svojo moč ohranil.

(V Gorici) sta umrla vsled preobilo povžitega grozdja neki enajstletni deček in 53letni trgovec Kavš.

* (Vojske na Kreti) udeležila se je Avstrija v toliko, da je komaj imena vredno, in vendar jo stane to tri milijone goldinarjev. Kaj vse bi se dalo za toliko denarja doma napraviti!

* (Na Kreti) se začenja lakota, 40 tisoč Mohamedanov nima skoraj nobenega živeža. Obdani so s kordonom in ne morejo nikamor. Krščanski insurgente požigajo in opustošajo polja. Vsaktera setev je nemogočena. Zato se je sedaj turška vlada obrnila na vevlasti za pomoč.

* (Opoldanska hrana) samo en krajcar! to je vendar ceno. V Londonu imajo sedaj tako kuhinjo v oddaljeni ozki ulici. Vsako opoldne pa do druge ure zahaja tje na stotine revnejših ljudi, delalcev in brezposelnih nižjih uradnikov, cunjarjev in čikarjev, katerih je tam na stotine in žive ob tem, da stran vržene cigare pobirajo in drugim prodajajo. Ob velikanski okrogli mizi sedé tesno drug pri drugem ter jedo nekako juho iz telečjih jeter in sočivja. Vsak gost dobi krožnik, žlico in kozarec dobre čiste vode. Po jedi pa mora vsak to stvar sam osnažiti v zato odločenem prostoru.

* (Svet je premajhen.) Amerikanom namreč svet premajhen postaja. V mestu Newjorku in sosednih mestih je mali prostor, kjer bi se šolarji igrali, toliko drag, da jim bolje kaže, na šolski strehi nekaka dvorišča narediti. Streho napravijo čisto plitvo, ter naredijo železno ograjo, in tam so igrališča. — Na neki hiši napravljen je lep vrt z krasnimi nasadi itd.

* (Visoka starost živali.) Najvišjo starost dosežeta slon 400, kit pa 300 let. Skoro jednako starost doseže tudi labod. Sploh ptice jako dolgo žive. Tako postanejo vrani, srake in orli 100 let stari. Tudi želva živi tako dolgo. Čaplja živi do 60, gos in pelikan 50, kragulj 40 in škrlanec 30 let. Starost 24 do 25 let dosežejo: konj, vol, kunec, pav in kanarček. Vrabec živi lahko 23 let; medved, lev in golob pa 20; slavec 18, mačka, fazan, črnjeva, jerebica in kalin 15. Psi dosežejo le 14 let; kosi in taščice pa 12. Ovca, papiga in drozeg žive do 10 let, veverica 8 in morski prašički 7. Najmanjši ptiček v Evropi, t. j. kraljiček, živi pa le 3 leta.

* (Dežela brez domačih živali.) Na Japonskem nimajo in ne potrebujejo domačih živali. Ker ne jedó mesa in tudi mleka ne pijejo, jim je krava nepotrebna. — Vozijo vse sami na rokah, in bogati Japonci se tudi ne vozijo, ampak nosijo jih v nekakih okrašenih zabojih, torej jim je tudi konj nepotreben. Pse imajo podivjane, domači za stražo ali za lov so jim odveč, in se k večem pri tujcih nahajajo. — Koze in ovce niti ne poznajo, ravno tako prešičev nimajo. Volno lahko pogrešajo, ker tam je bombaž (pavola) doma. Ker imajo silno mnogo murvnih dreves, tudi sviloprejke obširno gojijo in mnogo svile pridelajo. Mule in osli so jim nepoznati. Kokoši, race, golobi se tudi k večem pri tujcih nahajajo.

Loterijske številke.

Gradec	2. oktobra	27	67	53	2	83
Trst	9. „	34	6	29	21	68

Posestvo z vsem gospodarskim poslopjem, z lepim sadnim vrtom, njiva za 18 mernikov posetve in z dvema oraloma hoste je na prodaj iz proste roke. — Več pove lastnik Anton Miklič, Vrhpeč pošta Mirna peč. (229—2)

Službo vavpta oddati je v grajščini Vellka vas pri Krškem. Mesečna plača je 10 gld. z vso postrežbo. Službo nastopiti je takoj ali pa pozneje. (231)

Pristna Fingerjeva
PILZENSKA PIVNA GREŇČICA
znana kot najboljša zdravstvena pijača,
dobiva se pri trdki
ADOLF PAUSER, NOVO MESTO.

(231—1)

Izurjeno kuharico, katera mora biti pametna, trezna in poštena ter sploh na dobrem glasu, zmožna pisave in nekoliko računa, vsprejme takoj **Fr. Šušteršič v Črnomlju.** — Ker bo voditeljica gostilne srednega poslovanja, ji je mesečne plače 8 gld. določeno. Za mirno in zadovoljno življenje se ji garantira. (232—1)

Za živino- in svinjerejo,

posebno za noseče živali, kakor tudi za mladiče, je neobhodno potrebno (219—2)

krmilno apno (Futterkalk),

da se še kot mladiču kosti utrdijo in se v rasti bolj razvija — Dobiva se v trgovini meš. blaga

Küssel & Končan v Novem mestu.

Male orglje s petimi spremeni

in

— dva klavirja, —

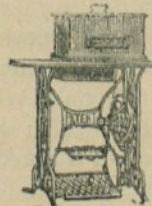
dobro ohranjena, sta po ceni na prodaj pri **J. Pugeljnu v Novem mestu h. št. 82.** (198—3)

Kovaškega pomočnika ali pa učenca sprejme v svojo kovačijo **Franc Bobnar,** kovaški mojster v Kandiji, pošta Novo mesto. (227—2)

Tovarniška zaloga
šivalnih strojev in biciklov.

IVAN JAK,

Ljubljana, Dunajska cesta št. 13.

Ceniki na zahtevanje brezplačno in franko.

Zastopnik za Metliko in okolico:

Friderik Skušek v Metliki. (131—9)

Delodajalcem in delavcem, kateri imajo volilno pravico pri delavski zavarovalnici v Trstu, na znanje!

Dne 6. novembra t. l. se bodo vršile volitve za razne odbore pri **delavski zavarovalnici**. Znano je in v raznih časopisih na dolgo in široko popisano enostransko postopanje proti poškodovanim delavcem. Zaradi tega je zdaj prišel čas, da se vsak posamezni, bodisi delodajalec ali delavec, posluži volilne pravice.

Da ta zavod pride v nepristranske roke in da pri njem tudi Slovenci pridejo do besede, se priporoča, vsakemu udeležiti se volitve. — Le ako bodo vsi slovenski obrtniki in delavci enoglasno volili postavljene može po odboru, kateri se bode gotovo te dni ustanovil, potem je mogoče, da ta zavod pride v roke slovenske.

Zaradi tega priporočamo, da vsak, kateri bo te dni prejel volilni list, naj voli tiste osebe, katere bode omenjeni odbor postavil za kandidate.

Vsak, kdor plačuje v tržaško delalsko zavarovalnico zoper nezgode, naj pazi, ali je dobil glasovnico; če je ni dobil, naj jo reklamuje gotovo vsaj do 20. tega meseca. Isto naj vsak stori, katerega glasovnica ni prav narejena.

Ako se glasovi ne bodo cepili, zmaga je naša.

Pojasnila daje v tej zadevi ustmeno ali pismeno dragovoljno gospod **S. pl. Sladović v Novem mestu**.

Tri bika švicke pasme proda za polovico vrednostne cene, proti istim pogoji, kakor jih veleslavni deželni odbor oddaja, (209)
vodstvo dež. vin., sad. in poljed. šole na Grmu.

Učenec sprejme se takoj v prodajalno s špearijskim blagom in železnino; isti mora imeti vsaj ljudsko šolo. **Adolf Gustin, Novo mesto.**

Kdo pije
Kathreiner-
Kneippovo sladno kavo?
Vsak
kdor ljubi okusno kavo, hoče zdrav
ostati in si kaj prihraniti.

Klavir, dobro ohranjen, je zaradi premajhnega stanovanja po nizki ceni na prodaj. Kje, pove opravništvo „Dol. Nov“.

Službo išče

organist in cerkovnik, ki že mnogo let to službo zanesljivo in zadovoljno opravlja. (235)

Več pri opravništvu tega lista.

Natakarca ne premlada, se takoj na račun vsprejme. — Natančneje pri opravništvu tega lista. (136)

Prodajalna se išče blizu kake farne cerkve. — Ponudbe naj se pošiljajo vredništvu tega lista. (230—2)

Trgovski pomočnik, 20 let star, dobro izurjen manufakturst in špecerist, več slovenskega in nemškega jezika, želi svojo službo premeniti. Ponudbe blagovolijo naj se poslati uredništvu tega lista pod šifro „U. P.“. (233—1)

Mlin s štirimi tečaji in stopami, šestimi sobami, kuhinjo, kletjo, dvema hlevoma za živino in štirimi hlevi za svinje, njiva, obsejana z deteljo, prav pri hiši, kakor tudi velik lep vrt zasajen s sadnim drevjem. Vse je v dobrem stanu ter se proda vsled odpotovanja lastnice v Ameriko za možem. — Več pové lastnica **Franciška Vovk v Kandiji št. 28 pri Novem mestu** (pošta Novo mesto). (195—4)

Kovaškega učenca

poštenih starišev, krepke postave in vsaj 14 let starega, vsprejme v poduk **Jožef Perko**, kovaški mojster v **Vel. Leseh št. 26, pošta Krka, Dolenjsko**. (225—2)

Lepa bukova drva

že na drobno sèsekana ter v Novo mesto na dom postavljena, na prodaj ima

 grajščina Breitenau

po 2 gld. 80 kr. kubičen meter.

Cenjena naročila blagovoli naj se grajskemu oskrbništvu vposlati. (221—2)

Singerjevi šivalni stroji

so nepreklicno najbolji!

Isti dobivali se bodo od sedaj naprej po tovarniški ceni pri

Jos. Medvedu preje Jan. Surz
v Novem mestu.

Ob enem pa tudi naznanjam, da sem svojo prodajalno že z novim blagom založil in si bodem prizadeval, vsacega z najboljšim postreči.

Proseč zaupanja, se priporočam

s spoštovanjem

(206—4)

Jos. Medved,
preje Jan. Surz. Novo mesto.

Deček, kateri ima veselje do pekovskega obrta in je 15—16 let star ter lepega vedenja, sprejme se takoj v poduk. — Kje pové vredništvo tega lista.

(143 6)

Mladega bika, 8 tednov starega, čisto-krvnega gor. indolskega plemena, na prodaj ima grajščina Ruprčevrh pri Novem mestu. Dolenjsko.

(222—2)

Trgovski pomočnik,

spreten manufakturst, slovenskega in nemškega jezika v besedi in pisavi zmožen, vsaj 24 let star, sprejme se pod ugodnimi pogoji v prodajalno z mešanim blagom. — Ponudbe se pošiljajo gosp. A. Kališ-u, urad za posredovanje služb, Ljubljana.

(218—2)

Prva izdelovalnica peči

bratov Appe

v Kandiji pri Novem mestu

priporoča

prečastiti duhovščini in slavnemu občinstvu svojo bogato zalogo raznovrstnih proti ognju trpežnih

lončenih peči

(88—13) in

štedilnih ognjišč,

kakor tudi

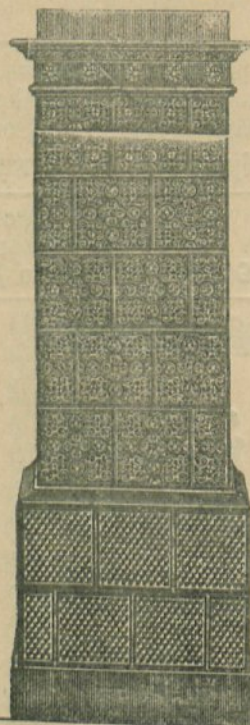
kopališč

z emailiranimi kahelcami.

Postavljanje se vestno, točno in po nizki ceni izvršuje.

Za dobro blago se jamči.

Vse blago se oddaja po kaj mogoče nizkih cenah, ter po dogovoru tudi na obroke.

Jedino pravi BALSAM

(Tinctura balsamica)

iz lekarne pri „angelju varhu“
in tovarne farmacevtskih preparatov

A. Thierry-ja v Pregradi
pri Rogatec-Slatini.

Preskušen in potrjen od zdravstvenih oblastev.

Najstareje, najpristneje, najreelneje in najceneje ljudsko domače zdravilo, ki

uteši prsne in pljučne bolesi, želodčen krč itd. ter je uporabno notranje in zunanje. V znak pristnosti je zaprta vsaka steklenica s srebrno kapico, v katero je vtisnjena moja trdka **Adolf Thierry, lekarna pri „angelju varhu“**. Vsak balzam, ki ne nosi zgoraj stoječe zelene tiskane varstvene znamke, naj se odkloni kot čim ceneje tem nič vredneje ponaredbo. Pazi naj se toraj vedno natančno na zeleno varstveno znamko, kakor zgoraj! Ponarejalce in posnemovalce mojega jedino pravega balzama, kakor tudi prekupece nič vrednih ponarejenih, občinstvo varajočih drugih balzamov, zasledujem najstrožje sodnijskim potom na podlagi zakona o varstvenih znamkah. Kjer se ne nahaja zaloga mojega balzama, naj se naroči direktno in naslovi: Na angelja varha lekarno **A. Thierryja v Pregradi pri Rogatec-Slatini**. 12 malih ali 6 dvojnih steklenic stane franko do vsake avstro-ogrske poštne postaje 4 krone, v Bosno in Hercegovino 12 malih ali 6 dvojnih steklenic 4 krone 60 vinarjev. Manj kot 12 majhnih ali 6 dvojnih steklenic se ne razpošilja. Razpošilja se samo proti predplačilu ali poštne povzetju.

Pazi naj se vedno natančno na zgorajšno zeleno varstveno znamko, katero mora nositi v znak pristnosti vsaka steklenica.

(139—8)

Adolf Thierry, lekarnar
v Pregradi pri Rogatec-Slatini.